

پیش‌بینی نگرانی دانش آموزان از بدریخت‌انگاری بدن بر اساس ویژگی‌های شخصیتی آنها

فرنگیس دمهری^۱

دانشجوی دکتری روان‌شناسی کودکان استثنایی دانشگاه علامه طباطبایی

لیلا حمداوی

دانشجوی کارشناسی روان‌شناسی عمومی دانشگاه پیام نور تفت

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی رابطه ساده و چندگانه ویژگی‌های شخصیتی دانش‌آموزان با نگرانی درباره تصویر بدن صورت گرفت. جامعه پژوهش، شامل همه دانش‌آموزان دوره راهنمایی شهرستان تفت بودند که از این بین، ۱۵۰ دانش‌آموز انتخاب شدند. پرسشنامه‌های پنج عامل بزرگ شخصیت فرم کوتاه (مک کری و کاستا، ۱۹۸۵) و مقیاس نگرانی از تصویر بدن (لیتلتون، اکسام و پوری، ۲۰۰۵) در بین آنها توزیع شد. نتایج حاصل از همبستگی و تحلیل رگرسیون نشان داد که ویژگی‌های شخصیتی وجدانی بودن و موافق بودن به صورت منفی با نگرانی از بدریخت‌انگاری از بدن رابطه دارد. از سوی دیگر، ویژگی شخصیتی روان‌رنجورخویی با نگرانی از بدریخت‌انگاری بدن رابطه مثبت معنی‌داری دارد. دانش‌آموزان با نبود ویژگی‌های شخصیتی وجدانی بودن یا موافق بودن مستعد اختلال بدریخت‌انگاری بدن و آسیب‌های بعدی آن هستند.

واژه‌های کلیدی: بدریخت‌انگاری بدن، ویژگی شخصیت، وجدانی بودن، موافق بودن.

^۱ نویسنده مسئول

آدرس پست الکترونیکی: farangis_demehri@yahoo.com

وصول: ۱۳۹۲/۳/۵ - پذیرش: ۱۳۹۳/۷/۱۵

مقدمه

بیش از ۱۰۰ سال پیش امیل کرپلین اختلال بدریخت‌انگاری بدن را شناسایی و آن را هراس از بدشکلی نامید؛ او اختلال یادشده را یک نوع نوروز وسواسی می‌دانست. برای اولین بار، این اختلال در چاپ سوم راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی (DSM-III) مطرح شد و تا به امروز به عنوان اختلال بدشکل‌انگاری بدن مطرح شده است. با توجه به تغییرات موجود در DSM-5 طبقه اختلال بدریخت‌انگاری بدن به عنوان یک طبقه جدا از اختلال‌های وسواس فکری - عملی در نظر گرفته می‌شود. بیماران دارای اختلال بدریخت‌انگاری بدن، از احساس ذهنی عمیق زشتی و جهی از ظاهر خود، علی‌رغم نرمال یا تقریباً نرمال بودن آن رنج می‌برند. هسته مرکزی اختلال، باور یا ترس عمیق از فقدان جاذبه است. مشخصه این اختلال بیشتر به صورت فعالیت‌های تکراری یا درگیری ذهنی بسیار با اندام‌های بدن همراه است (انجمن روانپزشکی آمریکا^۱، ۲۰۱۳).

اگرچه آدمی در طول زندگی، تصویری از بدن خود را درونی می‌کند و عوامل مختلف زیستی، محیطی و روان‌شناختی در شکل‌گیری تصویر بدنی نقش دارند، برخی از افراد و به خصوص نوجوانان در زمینه تصویر بدن خود و ظاهرشان بیش از اندازه احساس نگرانی می‌کنند. این ترس و افکار منفی درباره ظاهر و وجود رفتارهای ناسازگار که با این ترس‌ها همپوشی پیدا می‌کند، می‌تواند آغازی بر اختلال بدریخت‌انگاری بدن باشد. وجود نشانه‌هایی از اختلال بدریخت‌انگاری بدن در نوجوانان، ممکن است شناخته نشود که آسیب‌های روان‌شناختی بعدی را به دنبال خواهد داشت (ویل^۲، ۲۰۰۳، ریس، مک نالی و ویلهم^۳، ۲۰۱۱). متخصصان بهداشت روانی، به دلیل اهمیت تصویر بدنی در ارتباطات اجتماعی و روابط بین فردی، تحقیقات متعددی را در این زمینه انجام داده‌اند. نتایج یافته‌های آن‌ها نشان می‌دهد که برخی افراد اشتغال ذهنی مداومی درباره ظاهر جسمانی خود دارند و علی‌رغم طبیعی یا تقریباً طبیعی بودن ظاهر جسمانی، ترس مفرط و نگران‌کننده‌ای را از زشت

¹. American Psychiatric Association (APA)

². Veale

³. Reese, Mc Nally & Wilhelm

یا غیرجذاب بودن خود گزارش می‌کنند (فیلیپس، دیدای، منارد، پانگو، فای و ویسبرگ^۱، ۲۰۰۶). توجه به ویژگی‌های جسمانی در دوران نوجوانی بیشتر به چشم می‌آید و نوجوانان با توجه رشد غیر یکسان اندام‌هایشان در این زمینه بیشتر نگران می‌شوند (فیلیپس، ۲۰۰۵). نگرانی از بدریختی بدن با اختلالات بین فردی در ارتباط است و احتمال هم‌زمانی بین این ترس افراطی با اختلال اضطراب اجتماعی و اختلال شخصیت اجتنابی بسیار بالا است و متأسفانه با توجه به نشانه‌های این اختلال، شناخت آن توسط اطرافیان، معلمان و افراد خانواده به دشواری صورت می‌گیرد (بوهمن و وینتر^۲، ۲۰۱۱). از جمله ویژگی‌های شناختی و عاطفی افرادی که دارای نگرانی از بدریختی بدن هستند، این است که فرد دربارهٔ بدن خودش افکار تکراری دارد و زمان زیادی را برای واری و آرسی کردن این نواقص تصور شده، مخفی کردن یا پوشاندن نواقص و آگاهی بیش از حد نسبت به آنها صرف می‌کند. اعمالی که این افراد در تلاش برای کاهش اضطراب ناشی از افکار عود کنندهٔ مرتبط با نواقص انجام می‌دهند، نگاه کردن در آینه، جست‌وجوی اطمینان از دیگران و آرایش کردن است. این رفتارها می‌تواند برای نوجوانان بسیار آسیب‌رسان باشد. تصویر تن با افسردگی، اضطراب و ترس از ارزیابی منفی توسط دیگران رابطه دارد و نوجوانان دارای نگرانی از بدریختی بدن ممکن است در تمرکز برای انجام تکالیف درسی خود دچار مشکل بشوند و در فعالیت‌های اجتماعی منزوی شوند؛ همچنین، افسردگی و در برخی موارد افکار و اقدام به خودکشی هم پیش می‌آید (فانگ و هافمن^۳، ۲۰۱۰). افراد دارای این نگرانی، برای حل مشکلات خیالی خود از ظاهر جسمانی به انواع روش‌های تهاجمی جراحی برای تغییر دست می‌زنند؛ در حالی که هنوز ریشهٔ روان‌شناختی مشکل آنها لاینحل باقی می‌ماند (فیلیپس و همکاران، ۲۰۰۶). ویژگی‌های بالینی و آسیب‌شناسی این اختلال در نوجوانان مانند بزرگ‌سالان است؛ اما ممکن است نوجوانان نسبت به نشانه‌هایشان پریشانی بیشتری از خود نشان دهند و به طور معناداری بیشتر دچار توهم اختلال بدشکلی بدن باشند. همچنین، اقدام به خودکشی، خطر

¹. Phillips, Didie, Menard, Pagano, Fay & Weisberg

². Buhlmann, & Winter

³. Fang, & Hafman

مزم‌ن شدن اختلال و رشد اختلال‌های هم‌زمان دیگر، مثل افسردگی، اضطراب و اختلال سوء مصرف مواد در آنها بیش از بزرگسالان است (کلی، والترز و فیلیپس^۱، ۲۰۱۰).

نکته قابل توجه این است که شیوع نگرانی از بدریختی بدن در حال افزایش است. در پژوهش‌های مختلف شیوع این نگرانی و در موارد شدید آن اختلال بدریخت‌انگاری بدن در سنین مختلف بررسی شده است. در ایران، با توجه به مطالعات صورت گرفته، گزارش کاملی از شیوع بدریخت‌انگاری بدن در دانش‌آموزان کل کشور بیان نشده است؛ اما گزارش برخی نتایج حاکی از وجود نگرانی از بدریختی بدن در گروه دانشجویان است (بساک نژاد و غفاری، ۱۳۸۶؛ کلی و همکاران، ۲۰۱۰؛ فیلیپس و همکاران، ۲۰۰۶).

در زمینه علت اختلال بدریخت‌انگاری بدن و عواملی که می‌تواند پیش‌بینی‌کننده این نگرانی از بدریختی بدن و آسیب‌های بعدی آن باشد، نتایج مطالعات صورت گرفته حاکی از این است که رفتارها و ویژگی‌های فرد می‌تواند در ارتباط با بد تفسیر کردن اطلاعات دریافتی از بدن وی باشد. همچنین، افرادی که خودآگاهی بیشتری درباره بدن خود دارند، مستعد اختلال بدریخت‌انگاری بدن هستند (کاپلان، انتیکات، هومی، کسل و راسل^۲، ۲۰۱۱). بر طبق مدل زیستی-روانی-اجتماعی، نگرانی از بدریختی بدن می‌تواند حاصل چندین عامل باشد. بر اساس این مدل، عوامل روان‌شناختی درگیر در این زمینه، وجود برخی صفات شخصیتی چون احساس ناایمنی، حساس بودن، شخصیت اضطرابی، کمال‌گرایی، شخصیت درون‌گرا و اسکیزوئید در افراد دارای اختلال بدریخت‌انگاری بدن است (ویندهیم، ویل و انسون^۳، ۲۰۱۱). با وجود این پژوهش‌ها، هم‌چنان عوامل زیربنایی نگرانی از بدریختی بدن به طور کامل مشخص نشده است و همه افراد با تشخیص این اختلال نگرانی از موارد یادشده را گزارش نکردند (فیلیپس و همکاران، ۲۰۱۰).

با توجه به اهمیت این موضوع و نبود مطالعات کافی در زمینه عواملی که می‌تواند پیش‌بینی‌کننده این مشکل در نوجوانان کشور ما باشد، هدف از انجام این پژوهش بررسی

¹. Kelly, Walters, & Phillips

². Kaplan, Enticott, Hohmy, Castle, & Rossell

³. Windheim, Veale, & Anson

رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی به عنوان پیش‌بین نگرانی از بدریختی بدن در دانش‌آموزان است. فرض اصلی پژوهش، این بوده است که ویژگی‌های شخصیتی می‌توانند بدریخت‌انگاری بدن را در دانش‌آموزان پیش‌بینی کنند.

روش

پژوهش حاضر، با توجه به این که به بررسی رابطه بین متغیرها می‌پردازد، از نوع همبستگی، با طرح پیش‌بینی ساده است.

جامعه آماری، نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه آماری پژوهش شامل همه دانش‌آموزان دوره راهنمایی شهرستان تفت است. با توجه به تعداد مدارس راهنمایی شهرستان تفت و با روش نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای، ابتدا دو مدرسه (یک دخترانه، یک پسرانه) به طور تصادفی از مدارس انتخاب شدند و از بین کلاس‌های هر مدرسه نیز به طور تصادفی چند کلاس انتخاب و پرسشنامه‌ها در بین دانش‌آموزان توزیع شد. حجم نمونه پژوهش شامل ۱۵۰ نفر (۷۵ پسر و ۷۵ دختر) و محدوده سنی گروه مشارکت‌کنندگان از ۱۲ تا ۱۵ سال (میانگین ۱۳/۵۶) بوده است.

ابزار:

سیاهه نگرانی از تصویر بدن (BICI):^۱ این پرسشنامه از نوع مدادکاغذی و خودگزارشی است و شامل ۱۹ ماده است که برای نخستین بار توسط لیتلتون، اکسام و پوری^۲ (۲۰۰۵) ساخته و اعتباریابی شد. آزمودنی‌ها باید به یک مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرتی پاسخ بدهند که طیف پاسخ‌ها بین یک (هرگز) تا پنج (همیشه) است. هدف این پرسشنامه، سنجش نارضایتی فرد از ظاهر خود در اختلالاتی مثل اختلال بدریخت‌انگاری بدن و اختلالات خوردن یا سنجش نشانه‌شناسی مشابه در سطوح بالینی و غیر بالینی است. این ابزار برای نخستین بار توسط بساک‌نژاد و غفاری (۱۳۸۶) به فارسی ترجمه و در جمعیت دانشجویی اعتباریابی شد. پایایی پرسشنامه ترس از تصویر بدنی به روش آلفای کرونباخ به ترتیب برای دانشجویان دختر، پسر و کل دانشجویان برابر ۰/۹۳، ۰/۹۵ و ۰/۹۵ گزارش شده

^۱. Body Image Concern Inventory (BICI)

^۲. Littleton, Axsom, & Pury

است. ضرایب روایی این پرسشنامه نیز از طریق همبستگی با مقیاس ظاهر جسمانی و ترس از ارزیابی منفی، به ترتیب ۰/۵۵ و ۰/۴۳ به دست آمد که در سطح ۰/۰۰۱ معنی دار بود.

پرسشنامه پنج عامل بزرگ شخصیت مک کری و کاستا (NEO):^۱ این پرسشنامه، شامل ۶۰ سؤال است و برای ارزیابی پنج عامل اصلی شخصیت (برون گرایی^۲، روان‌رنجورخویی^۳، گشودگی^۴، موافق‌بودن^۵ و با وجدان‌بودن^۶) به کار می‌رود و از لحاظ روایی و پایایی هیچ تفاوتی با فرم بلند آن ندارد. هر کدام از این ویژگی‌ها در این آزمون، با ۱۲ سؤال سنجیده می‌شوند. این پرسشنامه در ایران توسط گروسی فرشی (۱۳۸۰) به زبان فارسی ترجمه شد و در بین دانشجویان ایرانی هنجاریابی شده است. مک کری و کاستا (۱۹۹۲) به ترتیب ضرایب پایایی مقیاس‌ها را ۰/۹۱، ۰/۸۸، ۰/۷۹، ۰/۹۳ و ۰/۹۰ را برای روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، گشودگی، موافق‌بودن و وجدانی‌بودن گزارش کرده‌اند و ضرایب پایایی به دست آمده در ایران به ترتیب برابر با ۰/۸۳، ۰/۷۵، ۰/۷۹ و ۰/۷۹ گزارش شده است (گروسی، ۱۳۸۰).

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها: پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها، داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS 16 علاوه بر روش‌های آماری توصیفی، به روش تحلیل رگرسیون و همبستگی پیرسون بررسی شد.

یافته‌ها

در این قسمت، یافته‌های به دست آمده از داده‌های پژوهش بیان شده است. در جدول شماره یک، میانگین و انحراف استاندارد هر کدام از متغیرهای پژوهش به تفکیک جنسیت بررسی شده است.

¹. NEO personality Inventory Revised

². Extraversion

³. Neuroticism

⁴. Openness Experience

⁵. Agreeableness

⁶. Conscientiousness

جدول ۱. میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای مطالعه‌شده به تفکیک جنسیت (n=150)

نمره کل بدریخت‌انگاری	وجدانی بودن	موافق بودن	گشودگی	برون‌گرایی	روان‌رنجور گزایی	جنسیت
۴۴/۲۴	۳۱/۰۷	۲۷/۲۶	۲۵/۵۰	۲۰/۴۶	۲۶/۷۰	میانگین
۱۵/۸۵	۸/۰۵	۷/۰۵	۴/۶۰	۵/۳۸	۷/۹	انحراف استاندارد
۴۳/۷۰	۳۱/۴۹	۲۹/۲۸	۲۴/۰۳	۲۱/۵۴	۲۲/۳۶	میانگین
۱۲/۴۹	۸/۸۴	۵/۷۷	۴/۴۸	۵/۱۱	۶/۹۰	انحراف استاندارد

همان‌طور که نتایج جدول شماره یک نشان می‌دهد، میانگین نمره کل بدریخت‌انگاری بدن در دختران ۴۴/۲۴ و در پسران ۴۳/۷۰ است. میانگین ویژگی شخصیتی وجدانی بودن در دختران ۳۱/۰۷ و در پسران ۳۱/۴۹ می‌باشد. در ادامه تحلیل یافته‌ها برای بررسی فرضیه پژوهش مبنی بر همبستگی متغیرهای پژوهش در جدول شماره دو آمده است.

جدول ۲. همبستگی بین متغیرهای پژوهش با نمره کل نگرانی از بدریخت‌انگاری از بدن

معناداری	نمره کل بدریخت‌انگاری بدن	متغیرها
۰/۰۰۱	۰/۲۹	شخصیت N
۰/۰۰۵	-۰/۲۲	شخصیت E
۰/۸۵	۰/۰۱	شخصیت O
۰/۰۰۱	-۰/۴۱	شخصیت A
۰/۰۰۱	-۰/۵۱	شخصیت C

همان‌طور که نتایج جدول دو نشان می‌دهد، بین ویژگی شخصیتی روان‌رنجورخویی و نمره کل نگرانی درباره تصویر بدن همبستگی مثبت معناداری وجود دارد (۰/۲۹). همچنین، بین ویژگی شخصیتی برون‌گرایی با نگرانی از بدریختی بدن در دانش‌آموزان همبستگی منفی (-۰/۲۲) وجود دارد. از سوی دیگر، بیشترین رابطه معنادار (همبستگی منفی) بین نگرانی از بدریختی بدن و ویژگی شخصیتی وجدانی بودن و موافق بودن به ترتیب ۰/۴۱ و ۰/۵۱ بوده است.

در ادامه تحلیل یافته‌ها، برای انجام رگرسیون ابتدا پیش فرض‌های آن بررسی شد و در ادامه، تحلیل رگرسیون صورت گرفت و نتایج آن در جدول شماره سه گزارش شده است.

جدول ۳. ضرایب حاصل از تحلیل رگرسیون نمره نگرانی از بدریختی بدن بر اساس مولفه‌های سبک‌های تفکر به روش گام به گام

متغیر ملاک	متغیر پیش بین	R	R ²	(p)F	B	(p)t	sig
نگرانی از بدریختی بدن	شخصیت وجدانی بودن	۰/۵۱	۰/۲۶	۰/۵۲	-۰/۵۱	-۷/۲	۰/۰۰۱
	شخصیت وجدانی بودن	۰/۵۲	۰/۲۹	۰/۳۰	-۰/۴۰	-۵/۱۱	۰/۰۰۱
	شخصیت موافق بودن				۰/۲۰	-۲/۵۸	۰/۰۱

همان‌طور که از نتایج جدول شماره ۳ و تحلیل رگرسیون به روش گام به گام مشخص است، ویژگی‌های شخصیتی وجدانی بودن و موافق بودن بهترین پیش بین نگرانی از بدریختی بدن در دانش‌آموزان هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

هر فردی امکان دارد نگرانی درباره ظاهر خود را تجربه کند. این واقعیت، به ویژه طی نوجوانی خودش را بیشتر نشان می‌دهد؛ اما به هر حال، برخی افراد می‌توانند درباره ظاهر خودشان، بسیار مضطرب، نگران و با استرس رفتار کنند و ایجاد تغییراتی در ظاهر و زندگی خودشان را شروع می‌کنند تا استرس خود را کاهش دهند (بروستر^۱، ۲۰۱۱). با توجه به اهمیت این موضوع، در این پژوهش این فرض بررسی شد که آیا ویژگی‌های شخصیتی می‌توانند پیش‌بینی‌کننده نگرانی از بدریختی بدن در دانش‌آموزان باشد. یافته‌های پژوهش حاکی از این است که برخی ویژگی‌های شخصیتی با نگرانی از بدریختی بدن در دانش‌آموزان همبستگی دارد. بین ویژگی شخصیتی روان‌رنجورخویی و نگرانی از بدریختی بدن همبستگی مثبتی وجود دارد.

¹. Brewester

با توجه به مدل پنج عاملی شخصیت، افراد دارای ویژگی روان‌رنجورخویی، احساسات منفی زیادی چون ترس، برانگیختگی، احساس گناه و احساس کلافگی دایمی و فراگیر را تجربه می‌کنند و مشخصه ویژه آنها، احساس اضطراب است و در کل با شرایط محیطی سازش کمتری نشان می‌دهند (فتحی آشتیانی، ۱۳۸۹). بنابراین، این گونه می‌توان نتیجه‌گیری کرد که دانش‌آموزانی دارای ویژگی‌های شخصیتی روان‌رنجورخویی، در زمینه ظاهر خود نیز بیش از همسالان خود مضطرب می‌شوند و مستعد اختلال بدریخت‌انگاری بدن هستند. همچنین امکان دارد در جهت کاهش اضطراب خود، رفتارهای ناسازگار بیشتری را نشان دهند. از سوی دیگر، نتایج پژوهش از همبستگی منفی معنادار بین ویژگی شخصیتی باوجدان‌بودن (C) و موافق‌بودن (A) با نگرانی از بدریختی بدن در دانش‌آموزان حاکی است. با توجه به مدل پنج عامل شخصیت، ویژگی شخصیتی باوجدان‌بودن به گونه‌ای است که افراد دارای نمره بالا در آن، در زمینه‌های مختلف موفق می‌شوند؛ افراد نسبت به توانایی‌های خود، نیز عقل و تدبیر خود احساس مثبتی دارند؛ در زندگی دارای هدف هستند و نسبت به اهداف خودشان نیز پایبندند؛ از سوی دیگر، افرادی که در این ویژگی نمره کمی دریافت کنند، بیشتر ایرادگیر هستند و دارای رفتارهای وسواسی جبری زیادی می‌شوند (فتحی آشتیانی، ۱۳۸۹)؛ بنابراین، دانش‌آموزانی که دارای ویژگی شخصیتی وجدانی‌بودن بالا هستند، اضطراب و نگرانی کم‌تری درباره ظاهر خود تجربه می‌کنند و همچنین با هدفمندی که در زندگی دارند، اطلاعات دریافتی از محیط خویش را بهتر تفسیر می‌کنند.

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده از رگرسیون، دو متغیر شخصیتی که بهترین پیش‌بینی‌کننده نگرانی از بدریختی بدن در دانش‌آموزان هستند، در درجه اول ویژگی شخصیتی وجدانی‌بودن و در گام بعدی، ویژگی شخصیتی موافق‌بودن است. بنابراین، فرض اصلی این پژوهش تأیید می‌شود. این یافته، با نتایج پژوهش‌های ویندهیم و همکاران (۲۰۱۱) و فیلیپس (۲۰۰۵) مبنی بر وجود رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و اختلال بدریخت‌انگاری بدن همسو است. این یافته را با توجه به ویژگی‌های شخصیتی وجدانی‌بودن و موافق‌بودن این گونه می‌توان تفسیر کرد که دانش‌آموزانی که از نظر شخصیتی در فعالیت‌های خود دارای یک هدف هستند، نسبت به ویژگی‌ها و توانایی خود احساس شایستگی و توانمندی می‌کنند

و در زمینه ظاهر خود کمتر احساس منفی دارند. همچنین، با توجه به ویژگی شخصیتی موافق بودن، دانش‌آموزانی که با دیگران احساس همدردی خوبی دارند و اعتقاد دارند که دیگران نیز با او همین رابطه را دارند، بیشتر به سمت جنبه‌های مثبت اجتماعی سوق دارند؛ بنابراین، در زمینه جذابیت ظاهری خود درگیری ذهنی کم‌تری دارند و جست‌وجوی جلب توجه از دیگران در آن‌ها کم‌تر است. برعکس، افرادی که ویژگی شخصیتی موافق بودن و وجدانی بودن کم‌تری دارند، از آن‌جا که نسبت به خودشان و به خصوص ظاهر خودشان احساس منفی دارند، بیشتر مستعد اختلال بدریخت‌انگاری بدن هستند.

با توجه به یافته‌های به دست آمده، این‌گونه می‌توان نتیجه‌گیری کرد که توجه به ویژگی‌های شخصیتی دانش‌آموزان، می‌تواند در تکمیل پرونده دانش‌آموزان یک گام اساسی باشد و دانش‌آموزانی که ویژگی شخصیتی وجدانی بودن و موافق بودن آنها پائین است، احتمال دارد نگرانی بیش از اندازه‌ای درباره ظاهر خودشان داشته باشند و در پی آن، به خود و خانواده خود، آسیب‌هایی را وارد کنند. با توجه به محدودیت‌های پژوهش، پیشنهاد می‌شود که متغیرهای تحقیق، در جامعه وسیع‌تر همراه با در نظر گرفتن متغیرهایی که می‌تواند رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و اختلال بدریخت‌انگاری بدن را تحت تأثیر قرار دهد، تکرار شود. همچنین، از لحاظ کاربردی آگاهی‌دادن به خانواده‌ها در زمینه ویژگی‌های شخصیتی فرزندشان و استفاده از روش‌های تربیتی صحیح در جهت کنترل شرایط و پیشگیری از اختلال بدریخت‌انگاری بدن می‌تواند بسیار مفید باشد.

منابع

- بساک نژاد، سودابه و غفاری، مجید. (۱۳۸۶). رابطه بین ترس از بدریخت‌انگاری از بدنی و اختلالات روانشناختی در دانشجویان. *مجله علوم رفتاری*، ۱ (۲)، ۱۸۷-۱۷۹.
- گروسی فرشی، میرتقی. (۱۳۸۰). *رویکردهای نوین در ارزیابی شخصیت*. تبریز: نشر جامعه پژوه.
- مک کری و کاستا. (۱۹۸۸). *شخصیت در بزرگسالی*. (ترجمه میرتقی گروسی فرشی و فرهاد محمدی، ۱۳۸۱). تبریز: نشر جامعه پژوه.

- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. Washington, DC: APA.
- Brewster, K. (2011). Body dysmorphic disorder in adolescence: Imagines ugliness. *The school psychologist, 15*, 1-4.
- Buhlmann, U., Winter, A. (2011). Perceived Ugliness: An Update on Treatment-Relevant. *Current Psychiatry Report, 13*, 283-288.
- Fang, A., Hofmann, S. G. (2010). Relationship between social anxiety disorder and body dysmorphic disorder. *Clinical Psychology Review, 30*, 1040-1048.
- Littelton, H. L., Axsom, D. & Pury, C. L.S. (2005). "Development of the Body Image Concern Inventory", *Behavio Research & Therapy, 43*(2), 229- 241.
- Kaplan, R., Enticott, P. G., Hohmy, J., Castle, D. J., Rossell, S. L. (2011) Is body dysmorphic disorders associated with abnormal bodily self awareness? A study using rubber hand illusion. *Plose one, 6*, 1-10.
- Kelly, M. M., Walters, C., Phillips, K.,A. (2010) Social anxiety and its relationship to functional impairment in body dysmorphic disorder. *Behavair Therapy, 41*, 143-153.
- Phillips. K. A., Didie E. R., Menard. W. a., Pagano M. E. b., Fay. Ch. A., Weisberg .R. B. (2006).Clinical features of body dysmorphic disorder in adolescentsand adults. *Psychiatry Research, 141*, 305- 314.
- Philips, K. A. (2005), *The broken mirror: Understanding and treating body dimorphic disorder*, New York: Oxford University Press.
- Phillips, K. A., Wilhelm, S., Koran, L. M., Didie, E. R., Fallon, B. A.,Feusner, J., Stein, D. J. (2010). Body dysmorphic disorder: some key issue for DSM-V. *Depression and anxiety 27*, 573-391.
- Reese, H., McNally, R., Wilhelm, S. (2011). Probabilistic reasoning in patients with body dysmorphic disorder. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry, 42*, 270-276.
- Veale, D. (2003), "Cosmetic rhinoplasty in body dysmorphic disorder", *British Journal of Plastic Surgery, 56*, 6, 546-551.
- Windheim, K., Veale, D., Anson, M. (2011). Mirror gazing in body dysmorphic disorder and health controls: Effects of duration of gazing. *Behaviour Research Therapy, 14*, 1, 1-10.

Predicting students' body dysmorphic anxiety based on their personality traits

F. Demehri, L. Hamdavi

Abstract

Everyone during their lives, especially during adolescence, might sometimes experience concerns about their physical appearance. Some people might experience this concern very severely so that it interferes many aspects of their daily life. The purpose of this present research was to investigate the relationship between body dimorphic concerns and five factor model of personality in students. The research sample consists of 150 guidance students of TAFT schools who were selected by simple random sampling method. The instrument were used in present study are NEO- FFI and BICI. The results showed that there is significant negative correlation between agreeableness and consciousness personality with concerns about physical appearance. The results also revealed that the best predictor variables for body dysmorphic concerns were agreeableness and consciousness personality. Therefore we can conclude that the personality of students is an important factor that can contribute to the development of body dysmorphic disorders.

Keywords: body dysmorphic disorder, personality trait, coscesness, agreeableness.